

Продіус Ю. І.

к.е.н., доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності, Одеський національний політехнічний університет,
Sergob1970@yandex.ru

ВИМОГИ ДО МЕНЕДЖЕРІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

АННОТАЦІЯ. Виявлено та проаналізовано специфічні вимоги до професії менеджерів інноваційної діяльності в сучасних умовах. Запропоновано низку заходів для практичної реалізації знань та здібностей інноваційних менеджерів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: менеджер інноваційної діяльності, управління, інноваційний менеджмент, **інноваційний розвиток, інновації**

REQUIREMENTS FOR MANAGERS OF INNOVATION ACTIVITIES

ABSTRACT. Identified and analyzed specific requirements to the profession of managers of innovative activity in modern conditions. A number of actions for the practical implementation of the knowledge and skills of innovation managers.

KEY WORDS: innovation management, management, innovation management, innovation development, innovation

Вибір Україною інноваційної моделі розвитку економіки потребує якісної підготовки фахівців з менеджменту інноваційної діяльності і оволодіння значною чисельністю менеджерів, підприємців, керівників і службовців спеціальною системою знань і практичних навичок, необхідних для розробки нових виробів і технологій, вирішення завдань щодо організації наукоємних виробництв, управління процесом інвестування на підприємстві, управління процесом створення і виведення на ринок новітніх технологій і товарів [1; 2].

Інноваційна політика передбачає розробку інноваційних проектів і доведення їх до конкурентоспроможних підприємств. Зниження ризиків інноваційної діяльності пов'язане з прискореним розвитком інноваційної інфраструктури (технопарки, бізнес-інкубатори, інноваційні фонди тощо). Однак і інноваційним проектам, і інноваційному підприємництву, і власникам, і керівникам бракує системних знань і досвіду з питань інноваційного менеджменту, розуміння стратегічних можливостей, слабких сторін і ризиків інновацій. Високі результати від реалізації інноваційних проектів і програм можуть досягатися за умов формування висококваліфікованої проектною команди. До її складу повинні входити, крім дослідників і проектувальників, також спеціалісти з інноваційного менеджменту, спроможні просувати нові технології, продукти на ринок, обґрунтувати ефективні фінансові, організаційні рішення, досконало володіти методами проектного управління тощо. Тобто, інноваційний менеджер виступає своєрідним посередником між розробниками новітньої ідеї та ринком збуту, забезпечує ефективну взаємодію вчених, виробничників, і інвесторів.

Професія інноваційного менеджера передбачає поетапне вирішення різнопланових завдань: маркетингове дослідження ринку з метою виявлення потреби населення в нових продуктах, послугах, матеріалах, високих технологіях; попередній розрахунок обсягу потреб в інноваційному продукті; пошук (або створення) і аналіз інноваційних ідей, що відповідають потребам населення; розробка проекту по впровадженню ідеї, маркетингової політики і бізнес-плану; пошук відповідного підприємства, здатного впровадити дану інновацію; спільна робота з конкретним підприємством по розробці технології і техніки виробництва продукції; пошук постачальників необхідного обладнання та сировини, укладання контрактів.

Окремо слід відзначити і роботу з ризиками. Будь-який інноваційний проект може виявитися нерентабельним або невдалим. Інноваційний менеджер повинен мати це на увазі і захистити проект від ризиків, склавши перелік подій і умов, при настанні яких проект краще згорнути. Інноваційний менеджер повинен бути спроможним в конкретних розрахунках економічно обґрунтувати інноваційний проект, кваліфіковано провести маркетингові дослідження для оцінки ринкової привабливості ідеї, визначити оптимальні шляхи її реалізації, просунути на ринок, уміло презентувати потенційним інвесторам проект, нейтралізувати можливі ризики і перетворити цю ідею в успішний бізнес. Власникам, інноваційним підприємцям доцільним є засвоєння технологій управління змінами, особливостей функціонування венчурного капіталу.

Менеджери, відповідальні за інноваційну діяльність, повинні якісно забезпечувати взаємозв'язок між відповідними структурними підрозділами підприємства і зовнішнім середовищем. До сфери компетенції менеджера входить вирішення питань щодо доцільності проведення науково-дослідних та конструкторських розробок власними силами або силами спеціалізованих організацій, чи більш ефективним є придбання ліцензії. Інноваційний менеджер повинен володіти методами розрахунків грошових потоків від реалізації інноваційних проектів і у віддаленій перспективі в умовах невизначеності.

Основні вимоги до інноваційних менеджерів: наявність високого науково-технічного та економічно-психологічного потенціалу; спроможність прогнозувати можливі форс-мажорні ситуації і катаклізми; здатність знаходити шляхи подолання кризових ситуацій; спрямованість на просування інноваційного процесу; здійснення відбору нововведень; створення і управління творчими колективами; формування портфелю заказів на науково-дослідні розробки; координація здійснення наукових робіт і досліджень.

Функції менеджера інноваційного підрозділу: ведення переговорів і укладання договорів на розробку інновацій; формування підрозділу; розробка кадрової політики підрозділу та критеріїв відбору і способів підготовки працівників; визначення методів і форм мотивації і матеріального заохочення; видів необхідного лабораторного устаткування для досліджень; визначення і підтримка співвідношення фундаментальних і прикладних розробок; контроль відповідності інноваційних досліджень перспективним цілям організації; контроль і установлення строків реалізації інноваційних програм [3].

Необхідно зазначити, що менеджер інноваційної діяльності – професія нового покоління. Менеджера інноваційної діяльності можна вважати: винахідником, який долає перешкоди, пов'язані з використанням винаходу; підприємцем, який користується монополією на результати розумової праці, наданої йому завдяки придбанню патенту, береться за реалізацію чужої ідеї, ініціює її практичне здійснення активним консультантом, який орієнтує громадську думку на застосування нововведення.

Менеджер з інновацій – це лідер, який може бачити майбутнє та здатний сьогодні реалізувати побачене. Рівень зарплати інноваційних менеджерів є одним з найвищих на ринку праці. Залежно від виду діяльності інноваційний менеджер може працювати в самих різних сферах: від наукових розробок в області високих технологій до виробництва звичайних товарів народного споживання з новими властивостями.

Успішні інноваційні менеджери володіють здібностями вченого-дослідника, традиційного менеджера і кваліфікованого економіста. Важливі особисті якості менеджера інноваційної діяльності: широкий кругозір; креативність, винахідливість, спритність; постійне прагнення до освоєння нових знань; вміння переконувати і відстоювати свою точку зору; лідерські якості та організаторські здібності; вміння переконувати і відстоювати свою точку зору; лідерські якості та організаторські здібності; вміння згуртувати команду навколо ідеї і надихнути на блискучий результат [4].

Кадрове забезпечення інноваційної діяльності на сьогодні неможливе без підготовки інноваційних менеджерів, які б відповідали таким вимогам: ініціативність, самостійність, ерудиція, фантазія, глибокі економічні знання, включаючи і сферу загального менеджменту, певний рівень інженерних знань, психологічна культура та інші. Таких фахівців на сьогодні неприпустимо мало.

Об'єктивну незапитаність інноваційного менеджменту (інноваційного менеджера) в Україні можна пояснити наявністю високого рівня традиційних форм діяльності, що, у свою чергу, пов'язано з інформаційною непрозорістю ринку, відсутністю стимулів для переключення інвестицій у власне інноваційні проекти.

Розвиток інноваційного менеджменту і наявність інноваційних менеджерів для України мають принципове значення: висока культура та професіоналізм в управлінні інноваційними проектами дозволить заощадити ресурси та час для подальшого розвитку. Перетворення фантастичної ідеї на проривну інноваційну технологію – це результат ефективного інноваційного менеджменту.

Підготовка інноваційних менеджерів, здатних перетворювати результати наукових досліджень в наукоємний товар і організувати його виробництво, повинна бути доповнена поліпшенням підготовки конкурентоспроможних інженерних кадрів, орієнтованих, перш за все, на потреби бізнесу; перепідготовкою робітників; створенням та підтримкою на всіх рівнях влади нової системи підготовки спеціалістів на основі інтеграції «середня школа-університет - НДР - промислове підприємство»; що забезпечить відтворення

наукових та інженерних кадрів; формуванням надійної контрактної системи стосунків із співробітниками і партнерами по бізнесу для утримання конкурентних переваг, пов'язаних із використанням інтелектуальної власності.

Інноваційний менеджмент слід розглядати з двох боків: по-перше, це необхідна наявність керівників, спроможних здійснювати і направляти інноваційну політику; по-друге, персоналу, що володіє достатньою професійною компетентністю та рівнем мотивації. Справедливо вважається, що інноватор – це людина з високими креативними здібностями. Але також потрібно мати відповіді на питання стосовно типу інтелекту, який визначає характер мислення, вибір цінностей та пріоритетів; та стосовно двох етапів інноваційного процесу: а) висування, формування теоретичної конструкції новизни; б) реалізації новації в максимально повному обсязі з мінімальними трансформаціями сформульованої ідеї.

Особливого значення в умовах, коли зміни стають головним фактором економічної діяльності, набуває така властивість особистості, як адаптована мобільність, тобто здатність жити і працювати в атмосфері змін, почуття нового, прагнення вчитись та навчати інших, інтелектуальна, волюва та емоційна стресостійкість, вміння відмовитись від доброго в ім'я кращого. Таким чином, інноваційний тип мислення і адаптаційна мобільність – це характерні риси інноваційного менеджера в протилежність керівнику – консерватору.

Для реалізації знань та здібностей інноваційних менеджерів на практиці важливо дотримуватись певних умов:

- створення умов для підвищення продуктивності працівника розумової праці (до цієї категорії безпосередньо належить інноваційний менеджер), а саме: забезпечення свободи творчості та ініціативи, оцінки та підтримки (стимулювання) прояву, ствердження та розвитку в людях їх творчої індивідуальності;

- забезпечення підвищення інноваційного потенціалу організації в цілому, яка дозволить не лише розв'язати проблеми з конкретною інновацією, але й прокладе шлях до створення та впровадження інших нововведень;

- для успішного та безперервного інноваційного менеджменту необхідна підприємницька культура відкритості, гнучкості, креативності, радості творчості, виклику, визнання ідей та високих професійних стандартів.

Таким чином, для успішного проведення ринкових реформ інноваційний менеджмент повинен бути складовою внутрішньофірмового управління, шляхом введення в структуру підприємства інноваційних підрозділів; зміцнення зв'язків підприємства з науково – дослідними, дослідно – конструкторськими та проектними організаціями. Необхідні принципово нові методи управління людьми та управління діяльністю організації в цілому, що безпосередньо залежить від професійного рівня менеджерів та тих методів і прийомів управління, що вони використовують у своїй роботі.

Література

1. Маркетинг інновацій: навч. посіб.: [для студентів спец. 8.03060102 "Менеджмент інноваційної діяльності"] / Ястремська О.М., Тонєва К.В. – Харків: ХНЕУ, 2013.– 115 с.
2. Стратегія підприємства: зміна парадигми управління та інноваційні рішення для бізнесу [Електронний ресурс]: колект. монографія / М-во освіти і науки України, Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана"; ред. А. П. Наливайко. - Електрон. текстові дані. - Київ: КНЕУ, 2015. - 400 с.
3. Управління інноваційною діяльністю: монографія / під заг. ред. д. е. н., проф. Ястремської О.М., к.е.н., доц. Верещагіної Г. В. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2010. – 404 с.
4. Технології інноваційного розвитку підприємства у контексті інституціоналізму: монографія/ Н.П Гончарова, Г.О Швиданенко, І.С. Капарулін - К.: КНЕУ, 2012. – 225 с.